

2024

Tænk tanken DEA
Årsskrift 2024

Indholdsfortegnelse

3	Forord
4	Om Tænketanken DEA
5	Highlights fra DEAs arbejde 2024
11	Aktuelle politiske dagsordener 2024
13	DEAs Årsmøde
15	Oversigt over udgivelser i 2024
18	Medarbejdere i Tænketanken DEA i 2024
23	Medlemmer af Tænketanken DEAs faglige board i 2024

Forord

Et år med store reformer og intern udvikling

2024 har været et skelsættende år i dansk uddannelsespolitik. Et år præget af omfattende reformer, der strækker sig fra folkeskolen til de videregående uddannelser. I marts fik vi folkeskoleaftalen, der på vigtige stræk afløser folkeskolereformen fra 2013. I oktober fulgte regeringens udspil til et nyt ungdomsuddannelsessystem og en reform af erhvervsakademi- og professionsuddannelserne. Samtidig skulle kandidatudvalget få mange ender til at mødes i anbefalinger til, hvordan en reform af kandidatlandskabet, skulle se ud

En så reformintensiv periode har for alvor tydeliggjort behovet for en politisk uafhængig vidensaktør som DEA. Store forandringer i uddannelsessystemet rejser nemlig altid mange – også nye – spørgsmål. I 2024 har vi derfor haft et af vores mest produktive år nogensinde med over 30 analyser, der bl.a. har kastet lys på forskellige perspektiver ved reformerne.

Vidensbelagt lys over reformernes potentialer og udfordringer

Bliver den nye, gymnasiale ungdomsuddannelse, epx en realitet, kan den blive en længe ventet og vel fungerende hylde for de unge, som ikke trives i teoretiske og akademiske læringsmiljø. Men reformen kan også medføre nye, store udfordringer, som vi som tænketank spiller en vigtig rolle i at belyse og nuancere.

Hvordan bliver epx attraktiv for de stærkeste elever? Husker vi at tage højde for de kønsmæssige og geografiske forskelle på tværs af landet, som elevsammensætningen på epx vil spænde over? Hvordan besjæler man en ny uddannelse?

Og når vi bevæger os videre til professions- og erhvervsakademiuddannelserne, bliver en afgørende opgave at sikre, at uddannelserne får de rammer, der skal til, for at vi eksempelvis får de dygtigste pædagoger.

Spørgsmål, som vi i DEA vil gøre vores bedste for at levere viden til at svare på.

En anden vigtig dagsorden i 2024 var mangel på kompetencer på arbejdsmarkedet. Siden 2022 har DEA været drivkraften bag en alliance af mere end 40 organisationer, der har arbejdet for at få nedsat et kompetencepanel. Her er vi nu på vej ind i en ny, spændende fase. Det fremgår nemlig af forligsaftalen om kandidatreformen, som landede i slutningen af 2024, at et uafhængigt kompetencepanel skal analysere fremtidens kompetencebehov på arbejdsmarkedet.

En organisation, der afspejler samfundstematikker

2024 har også givet anledning til interne refleksioner og forandringer i DEA. Efter tre år med en tematisk arbejdsform – fremfor den sektoropdelte struktur, vi tidligere arbejdede i – satte vi i sommer gang i et større internt projekt, som skal forankre den nye programmatisk arbejdsform internt i vores organisation.

For det er ikke kun de ydre forandringer, der påvirker os. Det gør de interne forandringer også. En arbejdskultur, hvor humør og engagement er i top og organisationen i øvrigt fungerer optimalt, er nok den vigtigste brik, når man som DEA har en stærk ambition om at levere oplysende arrangementer, værdiskabende netværk og ny viden.

Stina Vrang Elias
Adm. direktør

Jakob Hald (formand)
Direktør, Konkurrence- og
Forbrugerstyrelsen

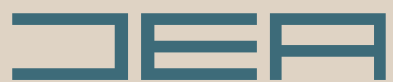
Om Tænk tanken DEA

Tænk tanken DEA producerer viden, debat og netværk om tidlige indsatser for 0-6-årige, ungdomsuddannelser og de videregående uddannelser samt forskning og innovation. Det gør vi, fordi vi tror på, at Danmark skal leve af viden og evnen til at omsætte denne viden til gavn for hele samfundet. Det er gennem viden, at vi skal styrke værdiskabelsen og væksten i Danmark – i både offentlige og private organisationer og virksomheder. Derfor arbejder vi hver dag med at omsætte data og analyse til information, som giver både overblik og indblik.

Ambitionen er at give beslutningstagere og praktikere adgang til viden, debat og netværk, som kan føre til endnu mere oplyste beslutninger for Danmark.

DEA er en non-profit og politisk uafhængig tænketank, som blev lanceret 5. maj 2010. Bag DEA står foreningen DSEB (tidl. FUHU), der de sidste 130 år har arbejdet for at styrke adgangen til bedre uddannelse og forskning for danske virksomheder.

Bag DEA står desuden en partnerkreds bestående af uddannelsesinstitutioner, virksomheder, fagforeninger og organisationer mv., som har meldt sig ind som partner i DEA for at være med til at påvirke samfundsdebatten.

Highlights fra DEAs arbejde 2024

Et kønsopdelt uddannelsessystem

Stadig flere drenge og mænd fra ufaglærte hjem får ingen uddannelse

DEAs tematiske program om køn sætter fokus på de kønslige ubalancer, der præger vores samfund, og som også manifesterer sig i uddannelsessystemet. En opdeling, der begynder allerede i børnehøjde med kønsspecifikke markører i daginstitutioner, igennem grundskolen og videre i uddannelsessystemet, hvor kønsskævhed stadig præger mange fag.

I 2024 var køn temaet på [DEAs årlige partnerdag i november](#). Gennem oplæg og debat stillede vi skarpt på, hvilke forventninger drenge og piger møder i uddannelsessystemet, og hvad det betyder for deres vej gennem det.

Gennem flere analyser har vi i løbet af året belyst, hvordan drenge og piger, som er i risikogruppen for ikke at få en uddannelse, bliver løftet. I dag ender færre kvinder fra lavindkomstfamilier uden uddannelse. Men det ser anderledes ud for mændene: Drenge fra ufaglærte hjem er den eneste gruppe, som i dag får mindre uddannelse end for 15 år siden.

Køn er derfor til stadighed en relevant parameter for at forstå vores uddannelsessystem og arbejdsmarked. Og viden om kønsbias er vigtig for at skabe større fleksibilitet ift. at møde fremtidens behov for kompetencer og arbejdskraft.

Trivsel i uddannelsessystemet

Uddannelse er ikke årsagen til mistrivsel – men en del af løsningen

At de unges trivsel er for nedadgående, har været på alles læber i længere tid. Det er særligt pigerne, der er ramt. Ord som ”præsentationspres” og ”12-talspiger” indikerer, at uddannelsessystemet spiller en rolle i trivselskrisen. Men er det også roden til problemet? Det er det store spørgsmål, som programmet ”Trivsel i uddannelsessystemet” adresserer.

I 2024 har DEA faciliteret et været netværk, hvor en række aktører har delt viden og erfaringer om unges trivsel. Herigennem blev det tydeligt, at problemet er mangefacetteret, og at der ikke findes nogle nemme eller hurtige løsninger på trivselskrisen.

I juni 2024 viste vi i analysen [”Elever med dårlig trivsel og deres valg og fravalg af ungdomsuddannelse”](#), at unges trivsel ikke påvirker deres ungdomsuddannelsesvalg markant. Alle typer ungdomsuddannelsesinstitutioner kommer til at have berøring med unge, der har kæmpet med lav trivsel i grundskolen. Derfor skal institutionerne være rustet til at håndtere elever med lav trivsel.

Et element, som ofte fremhæves som en nøgle til bedre trivsel, er fællesskaber. Med analysen [Fritids-tilbud – en fællesskabskilde med uforløste potentialer](#) fra sensommeren pegede DEA på, at fritidstilbud kan spille en vigtig rolle i at facilitere fællesskaber for de unge, hvis de prioriteres politisk og økonomisk.

Programmet har tydeliggjort, at trivselskrisen ikke alene kan forklares af fx karakterræs eller folkeskole-reform. Og dermed kan man heller ikke pege entydigt på uddannelse som roden til problemet. Men uddannelse og ikke mindst institutionerne i uddannelsessystemet kan være en del af løsningen.

En løfterig barndom for alle

Mangel på pædagoger og lærere med høj faglighed udfordrer det potentiale dag-tilbud og skole har for at løfte alle børn

Dagtilbud og skole har afgørende betydning for, hvordan børn klarer sig videre i uddannelsessystemet og arbejdslivet. Særligt for børn fra hjem med små økonomiske og sociale ressourcer kan gode dagtilbud have betydning for deres tidlige skolegang.

De analyser, DEA har gennemført under programmet i 2024, viser tydeligt, hvor stor betydning dagtilbuddet har for børnenes faglige udvikling. Men de viser også, at der fortsat er store kvalitetsforskelle mellem de danske dagtilbud. Strukturelle parametre, som normeringer, kan ikke forklare disse forskelle. Det er altså ikke givet at enkle tiltag, som bedre normeringer, automatisk vil medføre højere kvalitet alle steder.

Derimod er der klare indikationer på, at høj pædagogisk faglighed hænger sammen med bedre kvalitet og i sidste ende større løft af børnene.

Til trods for vigtigheden af højt kvalificeret personale i dagtilbud og grundskole, er der fortsat mangel på både pædagoger og lærere. Det kan skyldes den faldende søgning til pædagog og læreruddannelserne. Men en væsentlig årsag er også, at flere uddannede lærere og pædagoger ikke arbejder i folkeskolen eller dagtilbud.

Manglen på uddannede pædagoger og lærere rammer også socialt skævt. En DEA-analyse fra sommeren 2024 viste, at de skoler, hvor flere elever kommer fra hjem hvor forældrene ikke har en videregående uddannelse, i højere grad mister deres uddannede lærere. Det medfører en voksende skævvridning på tværs af skoler indenfor kommunerne.

Dermed kan programmet foreløbigt konkludere, at hvis dagtilbud og skoler skal bidrage til, at flere unge opnår uddannelse og arbejdsmarkedstilknytning uanset social baggrund, skal børn og unge møde høj kvalitet, når de træder ind ad døren i vuggestuen, børnehaven og skolen.

Fælles om Børnene

Styrket dagtilbudskvalitet gennem dialog, analyse og samarbejde

DEA gennemfører projektet Fælles om Børnene med en bevilling fra LEGO Fonden på 9,4 mio. kr. Projektet har til formål at samle centrale aktører på dagtilbudsområdet for at skabe en fælles forståelse af udfordringer og udviklingsmuligheder på daginstitutionsområdet. Projektet blev igangsat i august 2022 og forventes afsluttet i slutningen af 2025.

Projektet består af tre faser, der fokuserer på hhv. udfordringer, udviklingsmuligheder og udviklingsveje.

I første fase blev der gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt forskellige aktørgrupper, som resulterede i rapporten [Udfordringsbilledet på daginstitutionsområdet](#). Rapporten blev lanceret på en fyldt konference i april 2024, hvor det stod klart, at udfordringerne opleves forskelligt blandt aktørerne og afhænger af, hvilken position man betragter det fra. Der er til gengæld også nogle områder, hvor der er større enighed om udfordringerne. Det gælder ikke mindst anerkendelse og værdisætning af det pædagogiske arbejde.

Anden fase, som fokuserer på udviklingsmuligheder, blev igangsat i 2024. Her vurderer aktørerne mulige udviklingstiltag gennem et spørgeskema udsendt i september 2024. Resultaterne offentliggøres i marts 2025.

Derudover omfatter projektet et kapacitetsudviklingsforløb i samarbejde med Komponent. I forløbet arbejder fem kommuner med et selvevalueringsredskab og en udviklingsplan for udvalgte dele af deres arbejde på dagtilbudsområdet. De kommunale forløb blev afsluttet ultimo 2024, hvorefter Komponent implementerer redskaber udviklet i projektet i deres videre arbejde på dagtilbudsområdet.

Resultaterne i Fælles om Børnene tegner et billede af, at en fælles dialog blandt centrale aktører i og omkring daginstitutionerne med afsæt i viden om perspektiver på udfordringer og udviklingsmuligheder, er vigtig for at skabe langsigtede løsninger. Gennem analyse, dialog og samarbejde bidrager Fælles om Børnene til at realisere ambitionerne med den styrkede pædagogiske læreplan på dagtilbudsområdet.

På Højde med de Bedste

Hvordan får vi verdens bedste universiteter?

En dagsorden, DEA har beskæftiget sig med gennem en årrække, er de videregående uddannelsers kvalitet. I et internationalt perspektiv findes der kun begrænset og ikke særlig robust viden om kvalitet på uddannelserne. Og den viden, der findes, tyder ikke på, at Danmark er i en førerposition, når det handler om netop uddannelsernes kvalitet.

Samtidig investerer vi mindre i uddannelserne i forhold til lande, vi normalt sammenligner os med. I en globaliseret verden, hvor viden er Danmarks råstof i den internationale konkurrence, er det bekymrende.

Med en bevilling fra Novo Nordisk Fonden er DEA igang med at undersøge, hvad der driver uddannelseskvaliteten på de danske universitetsuddannelser. Det gjorde vi i 2024 med konferencen [Er danske universiteter på højde med de bedste?](#), hvor uddannelsesinstitutioner, branche- og fagforeninger og politikere debatterede, hvorvidt Danmark har internationalt konkurrencedygtige universitetsuddannelser, og hvordan vi styrker dem.

I april udgav vi en [analyse](#) om danske studerendes vurdering af kvaliteten af deres universitetsuddannelser i forhold til sammenlignelige lande. Den viste, at Danmark har en bundplacering, når danske studerende skal vurdere deres underviseres kompetencer, sammenlignet med universitetsstuderende i andre lande. Derudover finder analysen, at de danske studerende, hvis forældre har kortest uddannelse, har vanskeligere ved at forstå forventningerne på studiet. Og den sammenhæng er stærkere i Danmark end i andre lande.

En efterfølgende [analyse](#) viste, at kvaliteten på danske STEM-universitetsuddannelser ifølge de studerende ligger på en top- eller midterplacering på udvalgte kvalitetsparametre – set i forhold til sammenlignelige europæiske lande. Særligt ift. underviserens evne til at motivere de studerende fagligt, klarer danske STEM-uddannelser sig godt.

DEAs foreløbige arbejde med programmet indikerer, at Danmark generelt har høj uddannelseskvalitet, men der er forbedringspotentiale – især når det handler om underviserkompetencer og studerendes forståelse af forventningerne til dem.

Aktuelle politiske dagsordener 2024

Aktuelle politiske dagsordener 2024

DEAs arbejde under det spor, som omhandler aktuelle politiske dagsordener, har fokuseret på at bidrage til, at beslutninger om de kommende reformer – og deres implementering – træffes på så kvalificeret et grundlag som muligt.

Vi har blandt andet undersøgt implikationerne af højere adgangskrav til de nuværende gymnasier, hvordan gruppen af elever, der i dag tager en kommunal 10. Klasse, ser ud, ligesom vi er blevet klogere på Sveriges erfaringer med kortere kandidatuddannelser.

Regeringens udspil til en reform af ungdomsuddannelserne lægger op til, at der skal indføres et karakterkrav på seks til stx og hhx. Med det udgangspunkt undersøgte vi implikationerne af et sådant karakterkrav. Med analysen [karakterkrav på de gymnasiale uddannelser](#) kunne DEA vise, at et karakterkrav på seks vil udelukke hver femte elev fra de gymnasiale uddannelser. I 2023 svarede det til ca. 7.600 elever. Udover konsekvenserne ved et skærpet karakterkrav, viste analysen også, at der er stor forskel på holdningen blandt lærere og rektorer; 35 pct. af gymnasielærerne vil have et karakterkrav på seks eller derover. Mens kun 24 pct. af lederne ønsker det.

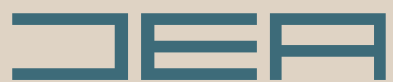
Foruden et karakterkrav til de nuværende gymnasier lægger regeringens reformudspil op til at, at den kommunale 10. klasse skal nedlægges. Derfor undersøgte DEA med analysen [karakteristika ved eleverne fra den kommunale 10. klasse](#), hvordan den elevgruppe, som 10. klasse i dag rummer, ser ud.

Analysen viste, hver sjette elev i den nuværende kommunale 10. klasse, fremover vil skulle gå på Den Forberedende Grunduddannelse (FGU), hvis nedlæggelsen bliver en realitet. Men de elever, som i dag tager en kommunal 10. klasse, er yngre end de nuværende FGU-elever. I gennemsnit er de nuværende FGU-elever 19 år, og eleverne i 10. klasse er 16 år. Der er også en højere andel af indvandrere og efterkommere i den kommunale 10. klasse - 30 pct. - hvor andelen på FGU i dag er 20 pct. Det vil således stille andre krav til den opgave, som FGU'en skal løse i fremtiden.

En anden vigtig politisk dagsorden i 2024 har været udfaldet af kandidatreformen. Da vi i Danmark ikke har tidligere erfaringer med kandidatuddannelser af forskellige længder, kiggede vi til vores naboland i analysen [Erfaringer med ét og to-årige kandidatuddannelser i Sverige](#).

Og hvis man vil bruge Sverige som pejlemærke, ser det ud til blive vanskeligt at gøre de kortere kandidatuddannelser til ligeværdige alternativer til de længere.

Analysen finder nemlig, at på alle fagområder er antallet af dimittender fra toårige kandidatuddannelser steget mere end antallet af dimittender fra etårige, og det afspejler en præference for de længere kandidater. Derudover viser erfaringerne fra Sverige, at studerende med forældre med længere uddannelser er mere tilbøjelige til at vælge en 2-årig kandidatuddannelse.

DEAs Årsdag

DEAs Årsdag

De merkantile uddannelser har et overset potentiale i den grønne omstilling

Klima og bæredygtighed har været et allestedsnærværende tema i 2024. Det blev bl.a. året, hvor regeringen oprettede et nyt ministerium for grøn trepart, som markerede et vigtigt skridt mod en mere bæredygtig fremtid.

DEAs årsdag stillede skarpt på uddannelsernes rolle i den grønne omstilling. Som afsæt for dagen lancerede vi traditionen tro [DEAs Årsdagsanalyse](#), som viste, at de merkantile uddannelser har et overset potentiale i den grønne omstilling.

De merkantile uddannelser, som spænder fra merkantile erhvervsuddannelser til erhvervsøkonomiuddannelser på universiteterne, uddanner blandt andre de mennesker, der står i spidsen for at forme vores forbrugsmønstre.

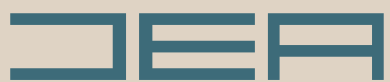
Men de grønne temaer fylder bekymrende lidt i studieordningerne på de merkantile uddannelser. På tværs af alle brancher er det kun 19 procent af de ansatte med merkantil baggrund, hvor bæredygtighed har været skrevet ind i studieordningen. Til sammenligning har bæredygtighed været en del af studieordningen for 68 procent af de ansatte med en teknisk baggrund.

Årsdagen understregede, at uddannelsessektoren spiller en vigtig rolle i kampen for et mere bæredygtigt klima for den næste generation; de skal danne og uddanne en ny generation af ledere og medarbejdere, der kan balancere bæredygtige løsninger med forretningsstrategier og økonomisk rentabilitet.

Oversigt over udgivelser i 2024

- Studereroplevet kvalitet på erhvervsakademier og professionshøjskoler
- Forestillinger om hvem, der skal gå i gymnasiet og på erhvervsuddannelserne
- Veje gennem erhvervsuddannelserne
- Karakteristika ved eleverne i den kommunale 10. klasse
- Færre mænd fra svære kår får en uddannelse
- Hver ottende gennemfører en erhvervsuddannelse direkte efter grundskolen
- Kvalitet på lærepladsen - opsamling og anbefalinger
- Faglærtes tendens til at arbejde inden for deres fagområde
- Fritidstilbud - En fællesskabskilde med uforløste potentialer
- Styrket samarbejde og koordination på erhvervsuddannelses- og AMU-området
- Udviklingen i antallet af videregående uddannelsesudbud 2015-2023
- Elever med dårlig trivsel og deres valg og fravalg af ungdomsuddannelse
- 'Blandt Verdens Bedste' - Et inspirationskatalog om uddannelseskvalitet
- Erfaringer med et- og toårige kandidatuddannelser i Sverige
- Valg af karakterkrav - Hvor mange kan blive omfattet?
- Kvalitet på STEM-universitetsuddannelser i et europæisk perspektiv
- Uddannelser med betydning for den grønne omstilling
- Karakterkrav på gymnasiale uddannelser – holdninger og perspektiver
- Kvalitet på universiteter i et europæisk perspektiv
- Få drenge af ikke-vestlig herkomst får en erhvervsuddannelse
- Super(u)faglærte
- Faglærte med gymnasial baggrund
- Forældres og unges holdning til valg af ungdomsuddannelse
- Brug af formel videre- og efteruddannelse blandt kandidatuddannede
- Vejen til uddannelse - Karakteristika og muligheder for unge i risiko for ikke at få en uddannelse

- Samarbejde mellem virksomheder og universiteter i den innovationspolitiske værdikæde
- Forskningsreservens størrelse og struktur over tid
- Hjemmepasningstilskud kan øge uligheden
- Lærermanglen rammer skævt
- Pædagoger med en pædagogisk kandidatuddannelse
- Udfordringsbilledet på daginstitutionsområdet
- Daginstitutionens betydning for børns skolegang

Medarbejdere i Tænk tanken DEA i 2024

Amalie Schiøtt Lauridsen
Projektassistent

Anne Fløe
Fagchef

Anne Sofie Bergmann
Leder af HR og administration

Cecilie Zacher-Gremaud
Presse- og kommunikations-
konsulent

**Christian Andersen
Mølby**
Projektassistent

Emilie Kastrup
Projektassistent

Emma Wæge
Konsulent

Hawraa Falak Habib
Sekretariatskonsulent

Helle Marie Mortensen
Seniorkonsulent

Hifsa Ibrar Chaudhry
Projektassistent

Jeppe Kirk Øxenvad
Konsulent

**Jon Østergaard
Eilenberg**
Seniorkonsulent

Josefine Kjær
Økonom

Jonathan Salka
Konsulent

**Julie Karnøe
Tranholm-Mikkelsen**
Konsulent

Karina Ransby
Sekretariatschef

Katja Helena Jensen
Seniorøkonom, ph.d.

Katrine Ejsing
Presse- og kommunikationschef

Kristian Thor Jakobsen
Cheføkonom og underdirektør,
ph.d.

**Laura Skousgaard
Jørgensen**
Konsulent

Lena Lindbjerg Sperling
Fagchef, ph.d.

Lise Bendix Lanng
Seniorkonsulent

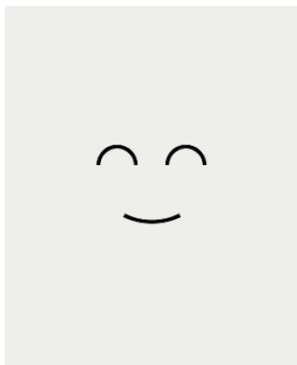
Lukas Hidan
Seniorøkonom

Lærke Dyrby Kloch
Projektassistent

Mads Fjord Jørgensen
Fagchef

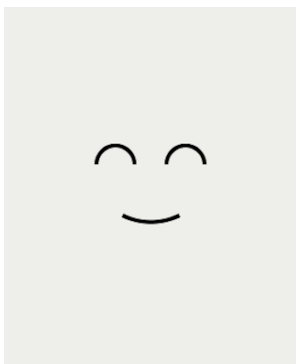
Marie Rotvig Erichsen
Praktikant

Nikolaj Helm-Petersen
Seniorkonsulent

Oscar Dreyer Weede
Projektassistent

Pernille Brams
Praktikant

**Regitze Lundgren
Pedersen**
Projektassistent

Sidsel Fuglsang
Chef for relationer og
partnerskaber

Signe H. Falkencrone
Seniorøkonom

Signe Koch
Seniorøkonom

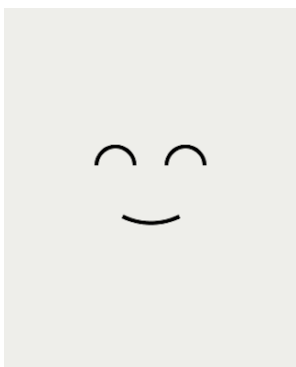
Sofie Agnete Bislev
Seniorkonsulent

Stina Vrang Elias
Adm. direktør

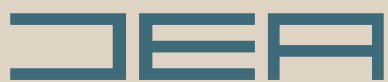
Stine Bagger Vium
Seniorkonsulent, presse og
kommunikation

Stine Dreisig
Sekretær / personlig assistent

**Tobias Høygaard
Lindeberg**
Underdirektør, ph.d.

Medlemmer af Tænk tanken DEAs faglige board 2024

**Anita Lindquist
Henriksen**
Rektor på KVUC

Camilla Niebuhr
Børne- og kulturdirektør,
Rødovre Kommune

Gitte Sommer Harrits
Prorektor, VIA
(fotograf: Lars Aarø)

Henrik Jørgen Andersen
Executive R&D Advisor i
Arla Foods

Jakob Hald (formand)
Direktør, Konkurrence- og
Forbrugerstyrelsen

**Lotte Hjortlund
Andersen**
CHRO / HR Direktør hos
Coop Danmark

Niels Ploug
Associate Partner, Hansen &
Ersbøll Agenda

David Dreyer Lassen
Prorektor, Københavns Universitet

Thomas Hyldal
Rektor, Gefion Gymnasium

Fiolstræde 44, 1171 KBH K

www.dea.nu

dea@dea.nu

+45 33 42 66 00

DEA